

การพัฒนาสภาพแวดล้อมภายในสถาบันเพื่อส่งเสริมพหุปัญญา ของนักศึกษาพยาบาลในวิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก : การวิจัยพหุกรณีศึกษา*

เนตรนภา กาบบณิ ค.ค.**, อรุณี หงษ์ศิริวัฒน์ ค.ค.*** ปทีป เมธาคณวุฒิ Ph.D.****

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาและวิเคราะห์พหุปัญญาของนักศึกษาพยาบาล ในวิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก สังกะระห้องค้ประกอบด้านสภาพแวดล้อมภายในวิทยาลัยพยาบาล ที่มีผลต่อการส่งเสริมพหุปัญญา และนำเสนอแนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมภายในวิทยาลัยพยาบาล การวิจัยเป็น พหุกรณีศึกษาจากวิทยาลัยพยาบาล จำนวน 3 แห่ง กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย 1) นักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 4 วิทยาลัยพยาบาล 3 แห่ง ที่เป็นกรณีศึกษา วิทยาลัยละ 75 คน 2) ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน และ 3) ผู้บริหาร วิทยาลัยพยาบาล 3 แห่ง ที่เป็นกรณีศึกษา แห่งละ 3 คน เครื่องมือวิจัย ประกอบด้วย แบบวัดพหุปัญญาของนักศึกษา พยาบาลตามทฤษฎีพหุปัญญาของการ์ดเนอร์ แบบประเมินสภาพแวดล้อมภายในวิทยาลัยพยาบาล และแบบประเมินผลการดำเนินการพัฒนาสภาพแวดล้อมโดยผู้บริหาร วิทยาลัยพยาบาล วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยเชิงพหุ

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. พหุปัญญาของนักศึกษาพยาบาลด้านที่ควรได้รับการพัฒนา ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านภาษา ด้านดนตรี ด้านมิติสัมพันธ์ ด้านการเคลื่อนไหวร่างกายและกล้ามเนื้อ

2. ตัวแปรสภาพแวดล้อมภายในวิทยาลัยพยาบาลร่วมกันพยากรณ์พหุปัญญาในแต่ละด้านตามลำดับ ดังนี้ ด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่น (ร้อยละ 55.50) ด้านการใช้เหตุผลเชิงตรรกะ - คณิตศาสตร์ (ร้อยละ 45.50) ด้านภาษา (ร้อยละ 44.20) ด้านการเข้าใจตนเอง (ร้อยละ 42.50) ด้านมิติสัมพันธ์ (ร้อยละ 41.80) ด้านความเข้าใจธรรมชาติ (ร้อยละ 41.00) ด้านการเคลื่อนไหวร่างกายและกล้ามเนื้อ (ร้อยละ 40.30) และด้านดนตรี (ร้อยละ 38.50) องค์ประกอบสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการพัฒนาพหุปัญญา ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านกายภาพ ได้แก่ พื้นที่และอุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อการเรียนการสอน เพื่อการศึกษาค้นคว้าและการเรียนรู้ เพื่อการพักอาศัย เพื่อดำเนินกิจกรรมและสันทนาการ เพื่อการให้บริการแก่นักศึกษา 2) ด้านการเรียนการสอน ได้แก่ การจัดการเรียน การสอนภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ 3) ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร ได้แก่ การดำเนินกิจกรรมเสริม หลักสูตรการเข้าร่วม กิจกรรมเสริมหลักสูตร การนำเสนอกิจกรรม/ผลงาน/นวัตกรรม 4) ด้านการมีส่วนร่วมใน การบริหาร ได้แก่ การดำเนินงานขององค์กรนักศึกษา การมีส่วนร่วมของนักศึกษา 5) ด้านการให้บริการแก่นักศึกษา ได้แก่ การแนะแนว ให้คำปรึกษา

3. แนวทางพัฒนาสภาพแวดล้อมภายในวิทยาลัยพยาบาล ประกอบด้วย 15 แนวทาง ได้แก่ 1) พัฒนา เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองของนักศึกษา 2) พัฒนาศูนย์การเรียนรู้ ด้วยตนเอง 3) พัฒนาหอพักเป็นศูนย์ศึกษาและอาศัย 4) สนับสนุนด้านอาคารสถานที่ในการทำกิจกรรม และการให้บริการ แก่นักศึกษา 5) ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

6) พัฒนาสื่อการเรียน การสอนที่ส่งเสริม การเรียนรู้และการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน 7) ส่งเสริมการประเมินผล การเรียนรู้ที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ 8) กำหนดโครงสร้างกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้ครอบคลุมการส่งเสริม พหุปัญญาของ นักศึกษาโดยการบูรณาการระหว่าง ฝายวิชาการ และฝายกิจการนักศึกษา 9) ส่งเสริม การดำเนินกิจกรรมเสริม หลักสูตรที่สอดคล้องกับความถนัดและ ความสนใจของนักศึกษา 10) ส่งเสริม การเข้าร่วมกิจกรรมเสริม หลักสูตรของนักศึกษา 11) สนับสนุนการเผยแพร่ ผลงาน/นวัตกรรมของ ชมรม ทั้งภายในและภายนอกสถาบัน 12) พัฒนาภาวะผู้นำ และการทำงานเป็นทีมของนักศึกษา 13) ส่งเสริม การมีส่วนร่วมในการบริหาร 14) พัฒนาการแนะแนวให้คำปรึกษาที่มุ่งสัมฤทธิ์ผลของนักศึกษา 15) พัฒนา หน่วยประสานงาน และบริการ นักศึกษา

คำสำคัญ : การพัฒนาสภาพแวดล้อม พหุปัญญา นักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบัน พระบรมราชชนก พหุกรณีศึกษา

* วิทยานิพนธ์หลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและ ความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยจาก "ทุน 90 ปี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย" กองทุนรัชดาภิเษกสมโภช

** นิสิตระดับดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

*** อาจารย์ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**** ศาสตราจารย์กิตติคุณ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

DEVELOPMENT OF THE ENVIRONMENT IN THE INSTITUTION TO ENHANCE MULTIPLE INTELLIGENCES OF NURSING STUDENTS IN NURSING COLLEGES UNDER PRABOROMARAJCHANOK INSTITUTE :A MULTI - CASE RESEARCH STUDY*

Natenapa Kabmanee Ph.D.** Arunee Hongsiwat Ph.D.***

Pateep Methakunavudhi Ph.D****

ABSTRACT

The research aimed to study and analyze the multiple intelligences of nursing students in nursing colleges, synthesize the internal environment components and present the way for development of the environment in the nursing colleges to enhance multiple intelligences of nursing students. The samples comprised of : (1) 75 four-year nursing students in each of 3 colleges as multi - case study; (2) 9 experts who evaluated a preliminary guide for development of the environment; (3) 3 college administrators in each of 3 colleges as multi - case study. The research instruments were tests, opened-end questionnaires, rating scale, and record form based on Gardner's multiple intelligences theory; questionnaires to evaluate environment; and an evaluation form to evaluate by the experts and the administrators. The data were analyzed using percentage, mean, standard deviation, and multiple regression analysis. The results were as follows:

1. The four aspects of nursing students' multiple intelligences that should be developed were: verbal/linguistic intelligence, spatial intelligence, musical intelligence, and bodily-kinesthetic intelligence.

2. The environment factors within the nursing college predicted in each of the multiple intelligences were: 1) Interpersonal Intelligence (55.50%), 2) Logical-Mathematical Intelligence (45.50%), 3) Verbal/Linguistic Intelligence (44.20%), 4) Intrapersonal Intelligence (42.50%), 5) Spatial Intelligence (41.80%), 6) Naturalist Intelligence (41.00%), 7) Bodily-Kinesthetic Intelligence (40.30%), and 8) Musical Intelligence (38.50 %). Five environmental factors affecting the enhancement of the multiple intelligences were: 1) Physical Environment which were space and equipment facilities for teaching and learning, studying, living, activities and recreation, and space for students services; 2) Teaching and Learning which included teaching and practice; 3) Supplementary Activities including perform activities, participation in extra curriculum activities, proposed activities / products / innovations; 4) Participation in the management including operation of student organizations and the students participation; and 5) Providing services to students such as guidance and counseling.

3. Guidelines for environmental development within the nursing college to enhance the students' multiple intelligences were 15 areas: 1) Development of information technology for students learning and personal development; 2) Development of self-access learning center; 3) Development the dormitory building to be living and learning center; 4) Support students in building activities and services buildings; 5) Promotion of student-centered teaching and learning; 6) Development of instructional media for enhancing students learning and critical thinking; 7) Promotion of authentic assessment; 8) Integrating the academic and student affairs structure to cover program activities to support students' multiple intelligences; 9) Promotion of extra activities according to students' preferences and interests; 10) Promotion of students' participations in extra curriculum activities; 11) Support the expansion of work/innovation community both within and outside the institution; 12) Developing leadership and teamwork of students; 13) Promotion of students' participations in the management; 14) Developing guidance and counseling aimed at the achievement of students; and 15) Developing student cooperation and service office.

Keywords : Development of the environment, Multiple Intelligences, Nursing student, Nursing Colleges Under Praboromarajchanok Institute, Multi – case research study

* A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of Doctor of Philosophy Program in Higher Education, Department of Educational Policy, Management and Leadership, Faculty of Education, Chulalongkorn University, [The 90th ANNIVERSARY OF CHULALONGKORN UNIVERSITY FUND (Ratchadaphiseksomphot Endowment Fund)]

** Ph.D.Candidate, Division of Higher Education, Department of Educational Policy, Management and Leadership, Faculty of Education Chulalongkorn University.

*** Instrutor, Faculty of Education Chulalongkorn University.

**** Professor Emeritus, Faculty of Education Chulalongkorn University.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากกระแสโลกาภิวัตน์และการเปลี่ยนแปลงสู่สังคมฐานความรู้ในยุคปัจจุบัน ความต้องการทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ เพื่อเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ และสังคมมีความสำคัญยิ่ง การดำเนินการกิจของสถาบันอุดมศึกษา จึงต้องมีคุณภาพ มีความสอดคล้องและตอบสนอง ต่อความต้องการของสังคม ทิศทางในอนาคตของการผลิตบัณฑิตจึงต้อง เน้นสมรรถนะการทำงาน การคิด การเรียนรู้ เน้นความสามารถในการเข้าถึง แหล่งความรู้ เน้นการส่งเสริมภูมิคุ้มกันในตนเองที่ เข้มแข็ง เน้นความพร้อมที่จะรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสามารถพึ่งตนเองและมีเครือข่าย¹

วิทยาลัยพยาบาลในสังกัดสถาบัน พระบรมราชชนก ทำหน้าที่ในการผลิตบัณฑิตทาง การพยาบาล ซึ่งเป็นบุคลากรทางสาธารณสุขที่มี บทบาท สำคัญยิ่งในการบริการทางสุขภาพ ในระดับบุคคล ครอบครัวและชุมชน ทั้งในภาวะ สุขภาพดีหรือเจ็บป่วย บทบาทของพยาบาล ครอบคลุมถึงการดูแลช่วยเหลือ การฟื้นฟูสภาพ การป้องกันโรคและการส่งเสริมสุขภาพ รวมทั้ง การช่วยเหลือแพทย์ทำการรักษาโรค² ซึ่งต้องใช้ ความรู้ทั้งในศาสตร์ทางการพยาบาล และศาสตร์ อื่นที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งประสบการณ์ ทักษะ การปฏิบัติและตลอดจนการติดตาม ความก้าวหน้า ทางด้านวิทยาศาสตร์การแพทย์และเทคโนโลยี เพื่อให้การบริการด้านสุขภาพมีประสิทธิภาพ ครอบคลุมปัญหาทั้งทางด้านกาย จิต สังคมของผู้รับ บริการการจัดการศึกษาทางการพยาบาล จึงต้อง พัฒนาศักยภาพให้เป็นผู้ที่สามารถปฏิบัติการ พยาบาลได้โดยมีคุณลักษณะที่เป็นรากฐานสำคัญ ของวิชาชีพ ได้แก่ คุณธรรมจริยธรรม ความรู้ และทักษะเชิงวิชาชีพ³ ตลอดจนพัฒนาคุณลักษณะ ที่สำคัญ เช่น มีภาวะผู้นำ มีขีดความสามารถ

ในระดับสากล ประกอบด้วย ด้านภาษา ด้านคอม-พิวเตอร์ การบริหารจัดการ ทักษะการเรียนรู้ ตลอดชีวิต การคิดและการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ของสังคม และรองรับปัญหาสุขภาพที่มีความซับซ้อน⁴

การที่จะบรรลุเป้าหมายในการพัฒนา คุณภาพบัณฑิตทางการพยาบาล ตามที่กล่าว ข้างต้น จำเป็นอย่างยิ่งที่นักศึกษาพยาบาลควร ได้รับการส่งเสริมและ พัฒนาคุณลักษณะทาง เชาวนปัญญา ซึ่งทฤษฎี พหุปัญญาของการ์ดเนอร์⁵ กล่าวถึง เชาวนปัญญาว่าเป็นความสามารถ ในการแก้ปัญหาในสภาพแวดล้อมต่างๆ หรือการ สร้างสรรค์ผลงาน ซึ่งจะมีความสัมพันธ์กับบริบท ทางวัฒนธรรมในแต่ละแห่ง รวมทั้งความสามารถ ในการตั้งปัญหาเพื่อที่จะหาคำตอบและเพิ่มพูน ความรู้ ประกอบด้วย 8 ด้าน ได้แก่ ด้านภาษา (Verbal/Linguistic Intelligence) ด้านการใช้เหตุผล เชิงตรรกะ- คณิตศาสตร์ (Logical-Mathematical Intelligence) ด้านมิติสัมพันธ์ (Spatial Intelligence) ด้านดนตรี (Musical Intelligence) ด้านการ เคลื่อนไหวร่างกายและกล้ามเนื้อ(Bodily-Kines- thetic Intelligence) ด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่น (Interpersonal Intelligence) ด้านการเข้าใจตนเอง (Intrapersonal Intelligence) และด้านความเข้าใจ ธรรมชาติ (Naturalist Intelligence) จากผล การศึกษาของนีออน ฟินประดิษฐ์ และคณะ⁷ พบว่า สภาพแวดล้อมในสถานศึกษามีอิทธิพล ทางตรงต่อพหุปัญญา และส่งอิทธิพลทางอ้อมผ่าน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และการรับรู้ความสามารถ ของตนเองซึ่งตัวแปรทั้ง 2 นี้มีอิทธิพลทางตรง ต่อพหุปัญญา ซึ่งแอสติน¹¹ ทำการศึกษาเกี่ยวกับ ผลกระทบของสภาพแวดล้อมในสถาบัน อุดมศึกษาต่อการพัฒนานิสิตนักศึกษา พบว่า สภาพแวดล้อมที่เป็นตัวแปรหลักที่มีผลต่อ การพัฒนานิสิตนักศึกษา ประกอบด้วยโครงสร้าง

ของสถาบัน คณาจารย์ หลักสูตรและการเรียน การสอนกลุ่มเพื่อนและการมีส่วนร่วมองค์ประกอบ สภาพแวดล้อมภายในสถาบันการศึกษาจะร่วมกัน หล่อหลอมให้นักศึกษาพัฒนาศักยภาพด้าน บุคลิกภาพสติปัญญา ตลอดจนความสามารถใน การแก้ปัญหา ดังนั้นการพัฒนาสภาพแวดล้อม ให้เอื้อต่อการเรียนรู้และการพัฒนาตนเอง ของ นักศึกษา จึงเป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งในการ ส่งเสริมคุณลักษณะ ด้านพหุปัญญาของนักศึกษา ทั้งนี้การพัฒนาสภาพแวดล้อมควรมีความ ครอบคลุม ทั้งในด้านกายภาพ ด้านการเรียน การสอน ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตรด้านการ บริหาร และด้านการให้บริการแก่นักศึกษา

ผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญของปัจจัย ด้านสภาพแวดล้อมภายในสถาบันที่มีความสัมพันธ์ กับการพัฒนาพหุปัญญาของนักศึกษา จึงได้ทำ การศึกษา คุณลักษณะพหุปัญญาของนักศึกษา พยาบาล รวมถึงแนวทางในการพัฒนาสภาพ แวดล้อมภายในสถาบันเพื่อส่งเสริมการพัฒนา พหุปัญญาของนักศึกษาพยาบาล โดยดำเนินการ วิจัยในลักษณะพหุกรณีศึกษา เพื่อที่จะสามารถนำ ผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้กับบริบทที่ใกล้เคียงได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาและวิเคราะห์พหุปัญญา ของ นักศึกษาพยาบาลในวิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบัน พระบรมราชชนก
2. สังเคราะห์องค์ประกอบด้านสภาพ แวดล้อมภายในวิทยาลัยพยาบาลที่มีผลต่อ การส่งเสริมพหุปัญญาของนักศึกษาพยาบาลใน วิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก
3. นำเสนอแนวทางการพัฒนาสภาพ แวดล้อมภายในสถาบันเพื่อส่งเสริมพหุปัญญา ของนักศึกษาพยาบาล ในวิทยาลัยพยาบาลสังกัด สถาบันพระบรมราชชนก

กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิทยาลัยพยาบาลในสังกัดสถาบัน พระบรมราชชนก เป็นสถาบันการศึกษาทาง การพยาบาลในระดับอุดมศึกษา ที่มีภารกิจใน การผลิตบัณฑิต ทางการศึกษาที่มีคุณภาพ ตอบสนองความต้องการของสังคมในการบริการ ด้านสุขภาพ เป้าหมายสำคัญในการดำเนินการกิจ คือการ ได้บัณฑิตที่มีคุณลักษณะ บัณฑิตที่ พึงประสงค์ตามที่หลักสูตรกำหนด มีสมรรถนะ ของพยาบาลวิชาชีพที่สำเร็จการศึกษาในระดับ ปริญญาตรี ตามที่สภาการพยาบาลกำหนด รวมทั้ง มีคุณลักษณะที่สอดคล้องกับมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับปริญญาตรีสาขาพยาบาลศาสตร์

กระบวนการในการพัฒนาคุณภาพ บัณฑิตเพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว นั้น นักศึกษา พยาบาลควรได้รับการส่งเสริมและพัฒนาคุณ ลักษณะทางเชาวน์ปัญญา ซึ่งทฤษฎีพหุปัญญา ของการ์ดเนอร์ กล่าวถึง เชาวน์ปัญญาว่าเป็น ความสามารถในการแก้ปัญหาในสภาพแวดล้อม ต่างๆ หรือการสร้างสรรค์ผลงาน ประกอบด้วย ปัญญา 8 ด้าน ได้แก่ ด้านภาษา ด้านการใช้เหตุผล เชิงตรรกะ-คณิตศาสตร์ ด้านมิติสัมพันธ์ ด้านดนตรี ด้านการเคลื่อนไหวร่างกายและกล้ามเนื้อ ด้าน ความสัมพันธ์กับผู้อื่น ด้านการเข้าใจตนเอง และ ด้านความเข้าใจธรรมชาติ แต่ละบุคคลจะมี ความสามารถเฉพาะด้านที่แตกต่างกันออกไป ความสามารถแต่ละด้านที่ผสมผสานกัน จะทำให้ บุคคลมีแบบแผนซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน หากบุคคลนั้นได้รับการส่งเสริมที่เหมาะสม ก็จะ ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงความสามารถหรือ ปัญญาได้ แอสดิน¹¹ ได้ศึกษาผลกระทบของ สภาพแวดล้อม ภายในสถาบันอุดมศึกษาต่อการ พัฒนานิสิต นักศึกษา และได้สร้างทฤษฎีตัวป้อน- สภาพแวดล้อม-ผลลัพธ์ (I-E-O Model) มีรายละเอียดดังนี้ ตัวป้อน (I=Input) หมายถึง

ลักษณะของนิสิต นักศึกษาเมื่อแรกเริ่มเข้าสู่สถาบันอุดมศึกษาสภาพแวดล้อม (E=Environment) หมายถึง สภาพแวดล้อมซึ่งเป็น ตัวแปรหลัก ที่มีผลต่อการพัฒนานิสิตนักศึกษา ได้แก่ โปรแกรม นโยบายของสถาบัน คณาจารย์ กลุ่มเพื่อน และประสบการณ์ทางการศึกษา ที่มีผลต่อนิสิต นักศึกษาผลลัพธ์ (O=Outcome) หมายถึง คุณลักษณะของนิสิตนักศึกษาภายหลังจากได้ประสบกับสภาพแวดล้อมต่างๆ แล้วการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาการของนิสิตนักศึกษา เปรียบเทียบ ได้จากลักษณะของผลลัพธ์กับตัวป้อน

ทฤษฎีและแนวคิดดังกล่าว จึงเป็นหลักการพื้นฐานสำคัญที่ผู้วิจัยนำมาเป็นแนวทางในการศึกษาโดยทำการประเมินพหุปัญญาของนักศึกษาพยาบาล และการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะด้านพหุปัญญา กับ องค์ประกอบของสภาพแวดล้อมภายในสถาบัน เพื่อนำไปสังเคราะห์เป็นแนวทางในการพัฒนาสภาพแวดล้อมภายในสถาบันทั้งใน ด้านกายภาพ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร ด้านการบริหารจัดการ และด้านการให้บริการแก่นักศึกษา ที่ส่งเสริมการพัฒนาพหุปัญญาของนักศึกษาพยาบาล

ประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ประกอบด้วย นักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 4 จากวิทยาลัยพยาบาลในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข จำนวน 29 แห่ง ผู้วิจัยดำเนินการเลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อเป็นกรณีศึกษา ดังนี้

1. จัดกลุ่มวิทยาลัยพยาบาลในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก ออกเป็น 3 กลุ่ม และเลือกวิทยาลัยพยาบาลฯ กลุ่มละ 1 แห่ง รวมทั้งสิ้น 3 แห่ง มาเป็นกรณีศึกษาโดยการสุ่มตัวอย่าง

แบบเจาะจง (Purposive sampling) จากวิทยาลัยพยาบาลในแต่ละกลุ่มที่มีลักษณะสอดคล้องกับเกณฑ์ที่กำหนดในการจัดกลุ่มวิทยาลัย ดังต่อไปนี้

- 1) จำนวน นักศึกษา หลักสูตร พยาบาลศาสตร์ในปีการศึกษา 2553 ทั้งนี้ไม่รวม นักศึกษาพยาบาลในโครงการผลิตพยาบาลวิชาชีพเพิ่มเพื่อแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้

- 2) ผลการประเมินวิทยาลัยพยาบาล จากสภาการพยาบาล โดยพิจารณาจากระยะเวลาการรับรองสถาบันการศึกษาทางการพยาบาล และการผดุงครรภ์ ของสภาการพยาบาล

- 3) ผลการประเมินคุณภาพ การศึกษา โดยพิจารณาจากผลคะแนนการประเมินคุณภาพ การศึกษาภายนอก รอบที่ 2 (ปีการศึกษา 2548-2549) ของวิทยาลัยพยาบาลในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก

2. เลือกกลุ่มตัวอย่างจากนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 วิทยาลัยพยาบาลในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก จำนวน 3 แห่งที่เป็นกรณีศึกษา แห่งละ 75 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) จากเกณฑ์ที่กำหนดดังต่อไปนี้

- 1) ไม่มีประวัติเคยพักการศึกษา หรือซ้ำชั้น

- 2) ไม่เคยผ่านการศึกษาในระดับอุดมศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาแห่งอื่น

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาและวิเคราะห์คุณลักษณะด้านพหุปัญญา ของนักศึกษาพยาบาลในวิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก ดำเนินการดังนี้

- 1.1 พัฒนาแบบวัดพหุปัญญาของนักศึกษาพยาบาล ตามทฤษฎีพหุปัญญาของ การ์ดเนอร์ และตรวจสอบคุณภาพแบบวัดฯ

โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา จากนั้นนำไปทดลองใช้กับนักศึกษาพยาบาลจำนวน 30 คน เพื่อคำนวณหาค่าความเที่ยง ค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนก

1.2 รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบวัดพหุปัญญาของนักศึกษาพยาบาล จากนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 4 ในวิทยาลัยพยาบาลที่เป็นกรณีศึกษา จำนวน 3 แห่ง วิทยาลัยละ 75 คน ทั้งนี้มีการพิทักษ์สิทธิ์ของกลุ่มตัวอย่างโดยการรวบรวมข้อมูล จากกลุ่มตัวอย่างจะเป็นไปโดยการ สุ่มสุ่ม และไม่มีการระบุชื่อ-สกุลของกลุ่มตัวอย่าง จากนั้น ทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความเบ้ ความโด่งเพื่อทดสอบการแจกแจงของข้อมูล และวิเคราะห์พหุปัญญารายด้าน ที่ควรได้รับการพัฒนา

ขั้นตอนที่ 2 สังเคราะห์องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมภายในวิทยาลัยพยาบาลที่มีผลต่อการส่งเสริมพหุปัญญาของนักศึกษาพยาบาล ในวิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก ดำเนินการดังนี้

2.1 พัฒนาแบบประเมินสภาพแวดล้อมภายในวิทยาลัยพยาบาล และตรวจสอบคุณภาพแบบประเมินฯ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา จากนั้นนำไปทดลองใช้กับนักศึกษาพยาบาลจำนวน 30 คน เพื่อคำนวณหาค่าความเที่ยง

2.2 รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบประเมินสภาพแวดล้อมภายในวิทยาลัยพยาบาล จากนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 4 ในวิทยาลัยพยาบาลที่เป็นกรณีศึกษา จำนวน 3 แห่ง วิทยาลัยละ 75 คน ทั้งนี้มีการพิทักษ์สิทธิ์ของกลุ่มตัวอย่าง โดยการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจะเป็นไปโดยการสุ่มสุ่ม และไม่มีการระบุ ชื่อ-สกุลของกลุ่มตัวอย่าง จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดย

การหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความเบ้ ค่าความโด่งเพื่อทดสอบการแจกแจงของข้อมูล

2.3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสภาพแวดล้อม ภายในวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กับคะแนนพหุปัญญารายด้านของนักศึกษาพยาบาล โดยใช้สถิติวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) เพื่อนำเสนอตัวแปรสภาพแวดล้อมที่พยากรณ์พหุปัญญาของนักศึกษาพยาบาลในแต่ละด้าน

2.4 นำตัวแปรสภาพแวดล้อมในข้อ 2.3 ที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางบวกกับพหุปัญญาของนักศึกษาพยาบาลในแต่ละด้าน มาพิจารณาสาระสำคัญและจัดกลุ่มตัวแปรเพื่อทำการสังเคราะห์องค์ประกอบสภาพแวดล้อมภายในวิทยาลัยพยาบาลที่มีผลต่อการส่งเสริมพหุปัญญาของนักศึกษาพยาบาล

ขั้นตอนที่ 3 นำเสนอแนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมภายในวิทยาลัยพยาบาลเพื่อส่งเสริมพหุปัญญาของนักศึกษาพยาบาลในวิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก

3.1 กำหนดแนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมภายในวิทยาลัยพยาบาลเพื่อส่งเสริมการพัฒนาพหุปัญญาของนักศึกษาพยาบาล จากองค์ประกอบสภาพแวดล้อมด้านกายภาพ ด้านการเรียนการสอน ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วมในการบริหาร และด้านการให้บริการแก่นักศึกษา ที่ได้จากขั้นตอนที่ 2

3.2 จัดทำ(ร่าง) แนวทางพัฒนาสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการพัฒนาพหุปัญญาของนักศึกษาพยาบาล ในวิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก ในภาพรวม ซึ่งประกอบด้วยหลักการวัตถุประสงค์ วิธื่อดำเนินการพัฒนาสภาพแวดล้อม โดยการศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากนั้นทำการจัดประชุมผู้ทรง

คุณวุฒิเพื่อพิจารณารับรอง (ร่าง) แนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมภายในวิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก

3.3 นำเสนอแนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมภายในวิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก ให้ผู้บริหารวิทยาลัยพยาบาลจำนวน 3 แห่งที่เป็นกรณีศึกษา ประเมินผลการดำเนินงาน ตามแนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อม รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานตามบริบทของวิทยาลัยพยาบาลแต่ละแห่ง จากนั้นผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ และประมวลผลการประเมินของผู้บริหาร เพื่อนำเสนอเป็นแนวทางในการพัฒนาสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการพัฒนาพหุปัญญาของนักศึกษาพยาบาลในวิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก : พหุกรณีศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และคุณภาพเครื่องมือ

1. แบบวัดพหุปัญญาของนักศึกษาพยาบาลตามทฤษฎีพหุปัญญาของการ์ดเนอร์ ประกอบด้วย คำถามปรนัยแบบเลือกตอบ จำนวน 24 ข้อ คำถามปลายเปิด จำนวน 41 ข้อ คำถามแบบมาตราประมาณค่า จำนวน 25 ข้อ แบบบันทึกเพื่อวิเคราะห์ผลงานย้อนหลังของนักศึกษาพยาบาลจากแผนการพยาบาล และแบบบันทึกการสังเกตทักษะขณะฝึกปฏิบัติการพยาบาล ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน และปรับปรุงภาษาและเนื้อความให้ถูกต้องเหมาะสมตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความเชื่อมั่น โดยนำเครื่องมือที่ปรับปรุงแล้วไปทดลอง ใช้กับนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 4 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุตรธานี จำนวน 30 คน พบว่า ส่วนที่ 1 คำถามปรนัย จำนวน 24 ข้อ คำนวณหาค่าความเที่ยงโดยใช้สูตร KR-20 มีค่าความเที่ยง 0.72 ค่าความยากง่าย

ในแต่ละข้อ อยู่ระหว่าง 0.38-0.77 ค่าอำนาจจำแนกในแต่ละข้ออยู่ระหว่าง 0.33-0.66 ส่วนที่ 2 คำถามปลายเปิด จำนวน 41 ข้อ และแบบบันทึกการสังเกตด้าน การเคลื่อนไหวร่างกายและกล้ามเนื้อ หาค่าความเที่ยงโดยการตรวจ/สังเกตซ้ำโดยผู้ตรวจ/ผู้สังเกตคนเดียวกันในเวลาที่ต่างกัน (Intra-rater reliability) แล้วนำผลที่ได้มาคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างครั้งแรกและครั้งหลัง มีค่าความเที่ยงอยู่ระหว่าง 0.76 - 0.96 ส่วนที่ 3 คำถามมาตราประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 25 ข้อ คำนวณหาค่าความเที่ยงจากสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) มีค่าความเที่ยง 0.75

2. แบบประเมินสภาพแวดล้อมภายในวิทยาลัยพยาบาล ประกอบด้วย คำถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 92 ข้อ ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน และปรับปรุงภาษาและเนื้อความให้ถูกต้องเหมาะสมตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเชื่อมั่น โดยนำเครื่องมือที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 4 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุตรธานี จำนวน 30 คน และคำนวณหาค่าความเที่ยง จากสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) มีค่าความเที่ยง 0.96

ทั้งนี้ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้ผ่านการพิจารณาจริยธรรม การวิจัยจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคนกลุ่มสหสถาบันจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาและวิเคราะห์พหุปัญญาของนักศึกษาพยาบาล

1.1 องค์ประกอบคุณลักษณะพหุปัญญาของนักศึกษาพยาบาลตามทฤษฎีพหุปัญญาของ

การ์ดเนอร์ จากผลการวิเคราะห์ความสามารถด้าน พหุปัญญา 8 ด้านตามทฤษฎีพหุปัญญาของ การ์ดเนอร์⁵⁻⁶ ร่วมกับแนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพ บัณฑิตทางการพยาบาล ได้แก่ 1) คุณลักษณะ บัณฑิตที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรกำหนด 2) สมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพ และ 3) มาตรฐาน คุณวุฒิระดับปริญญาตรีสาขาพยาบาลศาสตร์ เพื่อกำหนดองค์ประกอบคุณลักษณะพหุปัญญา ของนักศึกษาพยาบาล และนำมาเป็นแนวทาง ในการพัฒนาแบบวัดพหุปัญญาของนักศึกษา พยาบาล พบว่าองค์ประกอบคุณลักษณะพหุปัญญา ของนักศึกษาพยาบาล ประกอบด้วย

1. ด้านภาษา ได้แก่ การสื่อสาร และ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

2. ด้านการใช้เหตุผลเชิงตรรกะ - คณิตศาสตร์ ได้แก่ การวิเคราะห์เชิงตัวเลข เชิงตรรกะ การประยุกต์ความรู้ทางการพยาบาล และศาสตร์อื่นที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติการพยาบาล

3. ด้านมิติสัมพันธ์ ได้แก่ การเห็น รายละเอียด และจำลองสิ่งที่เห็นเป็นภาพการ บุรณาการศาสตร์ทางการพยาบาลและศาสตร์อื่น ที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติการพยาบาล

4. ด้านดนตรี ได้แก่ ความสามารถด้าน ดนตรี การประยุกต์ใช้ดนตรี

5. ด้านการเคลื่อนไหวร่างกายและ กล้ามเนื้อ ได้แก่ การปฏิบัติทักษะการพยาบาล

6. ด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่น ได้แก่ จริยธรรม จรรยาบรรณและกฎหมาย คุณลักษณะ เชิงวิชาชีพ และความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

7. ด้านการเข้าใจตนเอง ได้แก่ การ ตระหนักในคุณค่าของตนเอง การใฝ่รู้และ พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

8. ด้านความเข้าใจธรรมชาติ ได้แก่ การจัดการโดยตระหนักในคุณค่าของสิ่งแวดล้อม

1.2 ผลการศึกษาและวิเคราะห์พหุปัญญา ของนักศึกษาพยาบาล พบว่า พหุปัญญารายด้าน ของนักศึกษาพยาบาล ที่ควรได้รับการพัฒนา ให้ดียิ่งขึ้นตาม ผลการประเมินและการรับรู้ ของนักศึกษา ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านภาษา 2) ด้านมิติสัมพันธ์ 3) ด้านดนตรี และ 3) ด้านการเคลื่อนไหวร่างกายและกล้ามเนื้อ

ตอนที่ 2 ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบ ด้านสภาพแวดล้อมภายในวิทยาลัยพยาบาลที่มี ผลต่อการส่งเสริมพหุปัญญาของนักศึกษาพยาบาล
จากผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ (Multiple regression analysis) พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ พหุคูณของ ตัวแปรด้านสภาพแวดล้อมภายใน วิทยาลัยพยาบาล ด้านกายภาพ ด้านการเรียน การสอน ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร ด้านการมี ส่วนร่วมในการบริหาร และด้านการให้บริการแก่ นักศึกษา ร่วมกันพยากรณ์พหุปัญญา ในแต่ละด้าน ได้ตั้งแต่ร้อยละ 38.50 ถึงร้อยละ 55.50 อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ตามลำดับดังนี้ 1) ด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่น ร้อยละ 55.50 ($R^2=0.555$) 2) การใช้เหตุผลเชิงตรรกะ - คณิตศาสตร์ ร้อยละ 45.50 ($R^2=0.455$) 3) ด้าน ภาษา ร้อยละ 44.20 ($R^2=0.442$) 4) ด้านการ เข้าใจตนเอง ร้อยละ 42.50 ($R^2 = 0.425$) 5) ด้านมิติสัมพันธ์ ร้อยละ 41.80 ($R^2 = 0.418$) 6) ด้านความเข้าใจธรรมชาติ ร้อยละ 41.00 ($R^2 = 0.410$) 7) ด้านการเคลื่อนไหวร่างกายและ กล้ามเนื้อ ร้อยละ 40.30 ($R^2 = 0.403$) และ 8) ด้านดนตรี ร้อยละ 38.50 ($R^2 = 0.385$)

ตัวแปรสภาพแวดล้อมที่มีความสัมพันธ์ ในทิศทางบวกกับพหุปัญญาของนักศึกษาพยาบาล พบว่า 1) ด้านกายภาพ ประกอบด้วย พื้นที่และ อุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวกในด้านต่างๆ ได้แก่ (1.1) การเรียนการสอน (1.2) การศึกษาค้นคว้าและ การเรียนรู้ (1.3) การพักอาศัย (1.4) ดำเนินกิจกรรม

และสหสาขา (1.5) การให้บริการแก่นักศึกษา 2) ด้านการเรียนการสอน ประกอบด้วย (2.1) การจัดการเรียนการสอนภาคทฤษฎี (2.2) การจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ 3) ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร ประกอบด้วย (3.1) การดำเนินกิจกรรมเสริมหลักสูตร (3.2) การเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตร (3.3) การนำเสนอกิจกรรม/ผลงาน/นวัตกรรมของนักศึกษา 4) ด้านการมีส่วนร่วมในการบริหาร ประกอบด้วย (4.1) การดำเนินงานขององค์กรนักศึกษา (4.2) การมีส่วนร่วมของนักศึกษา 5) ด้านการให้บริการแก่นักศึกษา ประกอบด้วย (5.1) การแนะแนวและให้คำปรึกษา (5.2) การให้บริการแก่นักศึกษา

ตอนที่ 3 แนวทางพัฒนาสภาพแวดล้อมภายในวิทยาลัยพยาบาล เพื่อส่งเสริมพัฒนาคุณภาพของนักศึกษาพยาบาล ในวิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก: พหุกรณีศึกษา

แนวทางพัฒนาสภาพแวดล้อมภายในวิทยาลัยพยาบาลเพื่อส่งเสริมพัฒนาคุณภาพของนักศึกษาพยาบาล ในวิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก: พหุกรณีศึกษา ประกอบด้วย 15 แนวทาง ดังต่อไปนี้ 1) ด้านกายภาพ จำนวน 4 แนวทาง ได้แก่ (1.1) พัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองของนักศึกษา (1.2) พัฒนาศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเอง (1.3) พัฒนาหอพักเป็น ศูนย์ศึกษาและอาศัย เพื่อส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ และส่งเสริมให้เป็นสถานที่พักอาศัย ได้อย่างมีคุณภาพชีวิตที่ได้มาตรฐาน (1.4) สนับสนุนด้านอาคารสถานที่ในการทำกิจกรรม และการให้บริการแก่นักศึกษา 2) ด้านการเรียนการสอน จำนวน 3 แนวทาง ได้แก่ (2.1) ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (2.2) พัฒนาสื่อการเรียน

การสอนที่ส่งเสริม การเรียนรู้และการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน (2.3) ส่งเสริมการประเมินผลการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3) ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร จำนวน 4 แนวทาง ได้แก่ (3.1) กำหนดโครงสร้างกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้ครอบคลุมการส่งเสริมพัฒนาของนักศึกษาโดยการบูรณาการระหว่างฝ่ายวิชาการ และฝ่ายกิจการนักศึกษา (3.2) ส่งเสริมการดำเนินกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่สอดคล้อง กับความถนัดและความสนใจของนักศึกษา (3.3) ส่งเสริมการเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรของนักศึกษา (3.4) สนับสนุนการเผยแพร่ผลงาน/นวัตกรรมของชมรมทั้งภายในและภายนอกสถาบัน 4) ด้านการมีส่วนร่วมในการบริหาร จำนวน 2 แนวทาง ได้แก่ (4.1) พัฒนาภาวะผู้นำ และการทำงานเป็นทีมของนักศึกษา (4.2) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหาร และ 5) ด้านการให้บริการแก่นักศึกษา จำนวน 2 แนวทาง ได้แก่ (5.1) พัฒนาการแนะแนวและให้คำปรึกษาที่มุ่งสัมฤทธิ์ผลของนักศึกษา (5.2) พัฒนาหน่วยประสานงานและบริการนักศึกษา

แนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมภายในวิทยาลัยพยาบาลเพื่อส่งเสริมการพัฒนาพัฒนาคุณภาพของนักศึกษาพยาบาล ในวิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก: พหุกรณีศึกษาสรุปเป็นภาพรวมดัง แสดงในแผนภาพที่ 1

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาและวิเคราะห์หุ้ปัญญาของนักศึกษาพยาบาล

1.1 ความสามารถด้านหุ้ปัญญาคตามทฤษฎีหุ้ปัญญาของการ์คนอร์ มีความสอดคล้องกับคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ตาม ที่หลักสูตรกำหนดสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพที่สำเร็จการศึกษา ในระดับปริญญาตรีและมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรีสาขาพยาบาลศาสตร์ และสามารถกำหนดองค์ประกอบคุณลักษณะหุ้ปัญญาของนักศึกษาพยาบาล ใน 8 ด้าน ที่สอดคล้องกับเป้าหมายของการพัฒนาคุณภาพบัณฑิตทางการพยาบาล ซึ่งมีคุณลักษณะที่เป็นรากฐานสำคัญของวิชาชีพ ได้แก่ คุณธรรม จริยธรรม ความรู้ และทักษะเชิงวิชาชีพ ตลอดจนคุณลักษณะที่สำคัญตามความคาดหวังของสังคม และองค์กรวิชาชีพ ประกอบด้วย เป็นผู้มีความรู้ทางด้านการคิดและสติปัญญามีความรู้ทั้งศาสตร์ทางการพยาบาลและศาสตร์อื่นที่เกี่ยวข้อง มีทักษะในการปฏิบัติทางการพยาบาล มีทักษะการสื่อสารและเทคโนโลยีสารสนเทศ ใฝ่รู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีคุณธรรม จริยธรรม มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี อารมณ์มั่นคง ควบคุมตนเองได้ มีความสามารถในการจัดการ รวมทั้งมีทัศนคติที่ดีต่อตนเองและวิชาชีพ⁶

1.2 การศึกษาและวิเคราะห์หุ้ปัญญาของนักศึกษาพยาบาล ในวิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก จำนวน 3 แห่งที่เป็นกรณีศึกษา พบว่า หุ้ปัญญาด้านที่ควรได้รับการพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นตามผลการประเมินและการรับรู้ของนักศึกษา ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านภาษา 2) ด้านมิติสัมพันธ์ 3) ด้านดนตรี และ 4) ด้านการเคลื่อนไหวร่างกายและกล้ามเนื้อ ข้อค้นพบดังกล่าว สอดคล้องกับการศึกษาสมรรถนะด้านผู้นำของนักศึกษาพยาบาล ในวิทยาลัยพยาบาลสังกัด

กระทรวงสาธารณสุข พบว่า สมรรถนะเชิงจริยธรรมมีค่าสูงสุด สมรรถนะด้านการใช้เทคโนโลยี และด้านภาษาต่างประเทศมีค่าน้อยที่สุด¹⁰ ซึ่งทำให้ตระหนักว่านักศึกษาพยาบาลควรได้รับการพัฒนาหุ้ปัญญาอย่างครอบคลุมเพื่อให้สามารถนำไปใช้ในบริบทต่างๆ ในวิชาชีพการพยาบาล ซึ่งแนวทางการพัฒนาหุ้ปัญญาไม่เพียงดำเนินการเฉพาะ ด้านการจัดการเรียนการสอนเท่านั้น ควรจะครอบคลุมถึงการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร การสนับสนุนให้นักศึกษาให้เข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตร การบูรณาการระหว่างฝ่ายวิชาการและฝ่ายกิจการนักศึกษา รวมทั้งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพ ทั้งในชั้นเรียน และนอกชั้นเรียน ห้องสมุด สื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ เพื่อให้นักศึกษาได้มีโอกาสฝึกฝนและพัฒนาทักษะของตนเอง ซึ่งจะเป็นการพัฒนาหุ้ปัญญาของนักศึกษาครอบคลุมทุกด้าน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพบัณฑิตทางการพยาบาล

2. แนวทางพัฒนาสภาพแวดล้อมภายในวิทยาลัยพยาบาลเพื่อส่งเสริมหุ้ปัญญาของนักศึกษาพยาบาล ในวิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก : พหุกรณีศึกษา

สภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา ก่อให้เกิดพัฒนาการของนิสิตนักศึกษาทั้งกระบวนการทางสติปัญญา ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ รวมถึงทัศนคติ คุณค่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์¹¹ ทั้งนี้ค่าความสัมพันธ์ของตัวแปรสภาพแวดล้อมภายในวิทยาลัยพยาบาล ด้านกายภาพ ด้านการเรียนการสอน ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วมในการบริหาร และด้านการให้บริการแก่นักศึกษา ร่วมกันพยากรณ์หุ้ปัญญา ในแต่ละด้าน ได้ตั้งแต่ร้อยละ 38.50 ถึงร้อยละ 55.50 สอดคล้องกับการศึกษาของนีออน พินประดิษฐ์และคณะ⁷ พบว่า สภาพแวดล้อมในสถานศึกษา

มีอิทธิพลทางตรงต่อพหุปัญญา และส่งอิทธิพลทางอ้อมผ่านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และการรับรู้ความสามารถของตนเอง

หลักการของแนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมภายในวิทยาลัยพยาบาล มุ่งเน้นการพัฒนาพหุปัญญาของนักศึกษาพยาบาล ซึ่งจะนำไปสู่เป้าหมายหรือผลลัพธ์ในการผลิตบัณฑิตทางการพยาบาลให้มีคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ มีสมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพ ที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี และคุณลักษณะที่สอดคล้องกับมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรีสาขาพยาบาลศาสตร์ สอดคล้องกับ หลักการสำคัญของการพัฒนาสภาพแวดล้อมภายในสถาบันการศึกษา คือการจัดการเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของสถาบันอุดมศึกษา เพื่อพัฒนา นักศึกษาให้มีความสมบูรณ์ในทุกๆ ด้าน¹² ผู้วิจัยพัฒนาแนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อม โดยการสังเคราะห์ ข้อมูลจากตัวแปรสภาพแวดล้อมด้านกายภาพ ด้านการเรียนการสอน ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วมในการบริหาร และด้านการให้บริการแก่นักศึกษาที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางบวกกับพหุปัญญาของ นักศึกษาพยาบาล ได้แนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมจำนวน 15 แนวทาง (ดังแสดงในแผนภาพที่ 1) ซึ่งแต่ละแนวทางในการพัฒนาสภาพแวดล้อมฯ จะมีความสัมพันธ์ในทิศทางบวกกับพหุปัญญาของ นักศึกษาพยาบาล สะท้อนให้เห็นถึงผลลัพธ์ที่ได้จากแนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมในแต่ละเรื่อง จะสามารถพัฒนาพหุปัญญารายด้านของ นักศึกษาพยาบาล

ผลการประเมินของผู้บริหารวิทยาลัยพยาบาลจำนวน 3 แห่งที่เป็นกรณีศึกษา พบว่าวิทยาลัยพยาบาลมีการดำเนินการสอดคล้องกับแนวทางและวิธีดำเนินการพัฒนาสภาพแวดล้อมฯ และควรพัฒนาผลการดำเนินการในแต่ละแนวทาง

ให้อยู่ในระดับเพิ่มขึ้นโดยการติดตามประเมินผลการดำเนินการและพัฒนาสภาพแวดล้อมภายในวิทยาลัยพยาบาล แต่ละแนวทางอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหาร

1.1 กำหนดเป้าหมายในการพัฒนาพหุปัญญาของนักศึกษาพยาบาลในด้านภาษา ด้านมิติสัมพันธ์ ด้านดนตรี และด้านการเคลื่อนไหวร่างกายและกล้ามเนื้อ โดยส่งเสริมให้เกิดการประสานความร่วมมือ ระหว่างฝ่ายวิชาการ และฝ่ายกิจการนักศึกษาในการดำเนินการพัฒนา

1.2 ส่งเสริมให้มีระบบการประเมินผลการดำเนินงานจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง อย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาพหุปัญญาของนักศึกษาพยาบาลให้มีความต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับอาจารย์ผู้สอน

2.1 ประเมินผลการพัฒนาพหุปัญญาของนักศึกษา ด้วยวิธีการศึกษาข้อมูลจากหลายวิธี เช่น การสังเกตพฤติกรรม การวิเคราะห์จากผลงาน เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาพหุปัญญาของนักศึกษา

2.2 ประยุกต์แนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมไปใช้ใน การดำเนินการจัดการเรียนการสอนในรายวิชา ได้แก่ 1) จัดการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการวิจัย การใช้โครงงาน และการเรียนรู้ตามสภาพจริง 2) ใช้สื่อการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้และการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน เช่น ประยุกต์ใช้สื่อประสม เพื่อนำเสนอข้อมูลในรูปแบบข้อความ ภาพเคลื่อนไหว ภาพเสมือนจริง และเสียง 3) ประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง และให้ผู้เรียน กลุ่มเพื่อน ผู้สอนมีส่วนร่วมในการประเมิน

2.3 บูรณาการรายวิชาที่มีความสอดคล้องหรือเชื่อมโยง กับกิจกรรมเสริมหลักสูตร เช่น กลุ่มวิชาภาษา กับกิจกรรมของชมรมภาษา วิชาสุนทรียศาสตร์กับกิจกรรมชมรมดนตรี เพื่อพัฒนาความรู้ทางวิชาการร่วมกับการพัฒนาความสามารถด้านพหุปัญญา

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาเพื่อพัฒนาแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาพหุปัญญา ตามทฤษฎีพหุปัญญาของการ์ดเนอร์ ให้มีความชัดเจนและครอบคลุมยิ่งขึ้น สถาบันการศึกษาทางการพยาบาลอาจทำการศึกษาวิจัย ครั้งต่อไป ดังนี้

1. ศึกษาถึงปัจจัยด้านอื่นที่มีผลต่อการพัฒนาพหุปัญญา ของนักศึกษาพยาบาล เช่น ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านการสนับสนุนทางสังคม เพื่อเป็นข้อมูลของสถาบันในการพัฒนาแนวทาง ที่จะส่งเสริมและพัฒนาพหุปัญญาของนักศึกษา ทั้งในด้านการพัฒนาปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษา รวมทั้งปัจจัยทางด้านการสนับสนุนสังคม

2. ศึกษาและวิเคราะห์พหุปัญญาของนักศึกษาพยาบาลเพิ่มเติมในนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ซึ่งจะช่วยให้ผู้สอนเข้าใจพื้นฐานความสามารถของผู้เรียน เพื่อใช้ประโยชน์ในการออกแบบการเรียนการสอนในรายวิชา

3. ศึกษาถึงผลการดำเนินการตามแนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมภายในวิทยาลัยพยาบาลในระยะยาว อย่างต่อเนื่อง

เอกสารอ้างอิง

1. กุลยา ดันติผลาชีวะ. อนาคตการพยาบาลในศตวรรษที่ 21. วารสารการศึกษาพยาบาล. 2539; 7(3): 67-76.
2. อุดมรัตน์ สงวนศิริธรรม. การพัฒนาวิชาชีพพยาบาล. เชียงใหม่: โรงพิมพ์ช้างเผือก; 2550.

3. Creasia, J.L. and Parker, B.J. Concept Foundations: The Bridge to Professional Nursing Practice. 4th ed. St. Louis: Mosby; 2007.
4. อำพล จินดาวัฒน์. อนาคตการพยาบาลในศตวรรษที่ 21. วารสารการศึกษาพยาบาล. 2539; 7(3): 24-29.
5. Gardner, H. Multiple Intelligences: The Theory in Practice. New York: Basic Books; 1993.
6. Gardner, H. Intelligence Reframed: Multiple Intelligences for the 21st Century. New York: Basic Books; 1999.
7. นีออน พินประดิษฐ์, และคณะ. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพหุปัญญาของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น. วารสารวิธีวิทยาการวิจัย. 2550; 20(2): 227-245.
8. วิจิตร ศรีสุพรรณ และคณะ. รายงานวิจัยการศึกษาความต้องการกำลังคนสาขาพยาบาลศาสตร์ ระหว่าง พ.ศ. 2538-2558; สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข และสำนักงานนโยบายและแผนสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข; 2550.
9. สาธารณสุข, กระทรวง สถาบันพระบรมราชชนก. คู่มือ การใช้หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต พ.ศ. 2545. กรุงเทพมหานคร : ส่วนพัฒนาการศึกษา; 2546.
10. ดวงพร ศรีจันทวงศ์. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล การมีส่วนร่วมในกิจกรรมนักศึกษา สภาพแวดล้อมของวิทยาลัย กับภาวะผู้นำของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข. (วิทยานิพนธ์) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2540.
11. Astin, A. W. What Matters in College?. San Francisco: Jossey - Bass; 1993.
12. สำเนา ขจรศิลป์. มิติใหม่ของกิจการนักศึกษา 2 : การพัฒนานักศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: เกษมบัณฑิต; 2542.